

SZARVAS és VIDÉKE

TÁRSADALMI és SZÉPIRODALMI HETILAP.

Megjelen hetenkint egyszer, vasárnap reggel.

Előfizetési ár:

Egész évre 5 frt — kr. — Félévre 2 frt 50 kr.
Negyedévre 1 frt 25 kr. — Egyes szám ára 10 kr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Búza-utca, 1283. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények és előfizetési pénzek küldendők.

Előfizetéseket és hirdetéseket elfogad

a Nyácsik Soma utóda czég.

Ugyanitt egyes számok is kaphatók.

Hirdetések és nyilttéri közlemények jutányos áron vétetnek fel.

A vetések állása.

Néhány hét múlva kalásztengerré változik át a magyar termőföld rónasága és a gabonanemek sárga kalaszainak rengő morajába vidám aratók danája vegyül. Ez életteljes képből ott látjuk a gazdát, amint homlokán mély barázdát vésnek a gondok, mert neki számolni kell az eredménnyel és amint megcsinálja a kiadások és bevételek bilanzát, fájdalmasan konstatalja, hogy izzasztó munkája nem áll egyenes arányban az elért jövedelemmel.

Szive elszorul és szemében a bánat könyve megvillan. Hej, mert más-kép volt ez hajdan! A földmivelő úr volt Magyarországon és a földbirtok biztosítékot nyújtott a munkás életnek.

Most megváltoztak a viszonyok: dolgozni kell és nélkülözni. A munka magában véve még nem biztosítja az élelfenntartást és bőség helyett nélkülözések között fejezzük be életpályánkat.

Hogy miért van ez így, miért hanyatlott a föld jövedelmezősége, mind fontos kérdések, melyekkel érdemes foglalkozni, bár alig van kilátás arra, hogy egyhamar a viszonyokban változás álljon be a földbirtokosok előnyére.

E kérdések megvizsgálásánál első sorban az állam befolyását kell vizsgálnunk, hogy t. i. mit tett a földbirtok jövedelmezőségének emelésére az utóbbi években.

És e tekintetben meg kell vallanunk, hogy jó-akarattal nem volt hiány. A földmivelési miniszterium minden alkalmat megragadott arra nézve, hogy a magyar gazda helyzetét javítsa, ámde a dicséretes törekvés nem vezetett célhoz, mert nem állottak rendelkezésre azok a pénzforrások, melyek a különböző szabályozási munkálatok keresztülvitelére szükségesek lettek volna.

A gazda maga kénytelen volt zsebébe nyulni a költségek fedezésére és ekkép elvonta a tőkét ama szük-

séges beruházásoktól, melyek nélkül modern gazdaság alig képzelhető.

A hitelviszonyok tekintetében is körülbelül ezek a visszasságok merültek fel. A pénz megdrágult, az intézetek igen óvatosak a személyi hitel nyújtása körül és az állam nem gondoskodott olyan pénzügyintézetekről, ahol a magyar gazda könnyen juthat hitelhez, hogy a föld művelésénél az idő és a haladás parancsolta költséges ujitásokat keresztülvihesse.

Innen van, hogy ma, a század végén is oly rendszer mellett gazdálkodnak Magyarországon — annak legtöbb vidékén — mint akár a század elején és főleg ez az oka annak, hogy gazdáink nem tudnak megállni a külföldi versenynyel szemben, mely a modern gazdasági tudományok összes találmányainak kiaknázásával jelenik meg a világpiaczon.

A bajok tehát ismeretesek és csak az orvosság hiányzik: az olcsó pénz. Erre nézve a törvényhozásnak meg kellene tenni a kellő lépéseket,

TÁRCZA.

A merre a Tisza folyik.

Vágyik oda az én lelkem,
A merre a Tisza folyik.
Elszáll oda ezerszer is,
Napfeljöttől napnyugotig,
— A merre a Tisza folyik!

Tudj' az Isten, mi vonja úgy?
Tán a folyó, tán a partja?
Tán valami babonázó,
Titkos bűbáj csügg ott rajta?
— A merre a Tisza folyik!

A folyó is, a vidék is,
Itt van, itt él a szívemben...
Hát még, aki édes, örök
Szeretettel vár ott engem,
— A merre a Tisza folyik!

Aldja meg az Isten őket...
— Az én lelkem, jó anyámat,
Meg ő érte, a hol csak jár,
Azt a földet, azt a tájat:
A merre a Tisza folyik!

Szabolcska Mihály.

A PILLANGÓ.

— Mese az életből. —

Egyszerű kis történetet mondok el, melyet valahol régen olvastam. És ha csak álom is: nekem úgy látszik, hogy sok igazság van benne. Hallgassátok meg.

*

A felhők széteszlottak s a forró nyári nap gyorsan kezdte kiszáritani a záporosó alkotta kis tavakat. Ezek egyikére szállt alá a szép hófehér Pillangó, miután a galagonyabokorban, a hova az eső elől menekült, jól kipihente magát. Szárnyai szárazon maradtak. Szomjuság gyötörte őt s mohón ivott a kis tó vizéből, mialatt szárnyait meglibegtette a víz tükre, de úgy, hogy inkább csak a vízből kisugárzó pára érintette gyöngéden a hófehér szárnyakat.

Épen távozni készült már, mikor a bokor tövében megpillantotta a Szent-János-Bogarat.

— Ni te kedves kis társam, — szólt hozzá nyájasan, — ugy-e te vagy a Szent-János-Bogár?

Ez pedig nagyon zavarba jött. Ily közelről soha sem látta még a Pillangót. Ál-

talában sok rosszat hallott róla beszélni; de ő maga akarata ellenére is rokonszenvet érzett iránta és csodálat fogta el, ha látta a Pillangót repülni.

— Az vagyok, szép Pillangó. És nagyon örülök, hogy így közelről láthatlak. Sokszor elnéztelek én téged, mikor a magasban repültél s elgondolkoztam azon, hogy mi az, a mi téged oly könnyen a levegőbe visz?

— A szárnyam, — kaczagott a Pillangó. — Szeretnél talán velem egy sétát tenni?

— Ah, mily örömet, ha tudnék én is repülni.

— Nem tesz semmit, ha nem is tudsz... Csak ülj fel a vállamra. Így ni! Nos, tartsd magadat erősen; indulunk!

— Nem, nem, lásd én szédülök. Félek... Ah, mily csodálatos érzés! Mily szép innen minden... Ott lenn a földön nem is álmodtam erről, amit itt látok! A rózsza, a liliom, minden oly mélyen lenn van... Feljebb; repüljünk még feljebb! Mily szédítő, mily fenséges látvány... Ez az igazi boldogság! Ne szálljunk még a földre...

hogy a gazdák helyzetén lendítsen. Ha ezt a kérdést sikerülni fog szerencsésen megoldani, akkor Magyarország gazdáira nézve az ősi talaj ismét kincses bányává válik és a nép, mely a hazát lakja, boldog lesz és hatalmas.

A főispán hivatalos körúton.

Megyénk új főispánja, *Reiszig* Ede, alig hogy a központi hivatalok első vizsgálatát befejezve szabad időt nyert, *Kolozsváry* miniszteri titkár s dr. *Fábray* Sándor megyei főjegyző kíséretében kiutazott a munkásmozgalom góczpontjára, hogy meggyőződést szerezzen a munkások hangulatáról, a zavargások valódi, nem kicsinyített vagy nagyított okairól, értekezett a képviselőkkel, fogadta a volt munkásköri tagok küldöttségeit, meghallgatta panaszait és kéréseit.

Az orosházi járásban.

Miután megyénkben az orosházi járás a legnagyobb, a főispán *Oláh* György vármegyei főügyészt helyettes főszolgabíróul nevezte ki és szolgálattételre Csorvárra és Orosházára osztotta be. *Vangyel* Sándor, szolgabíró Orosháza környékén intézkedik a majorokban, hol az elégedetlen elem még mindig forrong. A járás többi községeibe: Bánfalva, Nagy-Szénás, Sámsonba dr. *Bartók* József békési szolgabírórt rendelte szolgálattételre. A betegeskedő *Erdőgh* orosházi főszolgabíró helyére dr. *Bartók* József, a fiatal és nagyképzeltségű békési szolgabíró van jelölve. A szeghalmi járásba főszolgabírói helyettesül a főispán által *Ambrus* rendeltetett ki.

Orosházán megleve és megtudva a kellő intézkedéseket, a kormánybiztos-főispán meglátogatott minden egyes uradalmat, majort, szám szerint nem kevesebb, mint 68-at, kérdezősködve, hogy az aratásra

nézve van-e munkaerő. Bánfalván a munkások megtámadták a község jegyzőjét, *Foltényit*, mert az a kolompásokat közülük elzáratta. A munkások elégedetlenségét nem a napszám minimuma okozza, hanem, — mint ők maguk is mondják — a harmados kukoriczánál szokásban levő ajándék-adás, ugynevezett úzsora, a gazdáknak, birtokosoknak. Azt is elismerik a napszamosok, hogy ezt nem a gazdák hozták szokásba, hanem maguk a munkások, kik évek hosszú során, hogy harmados kukoriczaföldhöz jussanak, ajánlottak a birtokosoknak holdankint 50 krt, 1 frtot, egy vagy két napszámot, azonfölül, hogy a kukoriczaföldet kétszer megkapálták, a termést letörték. A munkásköröknek az lett volna — úgy mondják — a hivatása, hogy nem a gazdák ellen lépjenek föl, hanem hogy a napszamosok ne licizálják egymást fölül az úzsoraadásban. Most is egyre azt mondják, sőt a kormánybiztostól kérelmezik, hogy törölje el az úzsorát, akkor elégedetlenségük is megszűnik. A mit az izgaló munkáskiáltványokból, munkás-lapokból merítettek, azt, most már megvannak győződve és fölvilágosítva, a nehéz közterheket viselő birtokosoktól és gazdáktól nem követelhetik.

A kormánybiztos mindenhol a községi terhekről, adóról is bekéri az adatokat; midőn Bánfalva községben hetvenhét százalékos községi adóról értesült, oda nyilatkozott, hogy elő fogja mozdítani, hogy a közel fekvő Pusztá-Szt.-Tornya s a község által megvett Politzer-féle nagybirtok Bánfalvához csatoltassanak, miáltal az adószázalék tetemesen csappanni fog.

A főispán Csabán.

Az orosházi járásból Csabára tért a kormánybiztos mult esütörtökön. Az ország e legnagyobb községe, 37 ezer lélekkel, volt a zavargás második színhelye. Csak volt a színhelye, mert most minden a régi állapotban van. A munkások elszegődtek és az a 100—150 munkakerülő, kik most is a

köztérekben álldogálnak, azok mindig azt várták és várják, hogy a sült galamb repüljön a szájukba.

Csaba független polgárai nagy ovációval akarták fogadni a megye új főispánját. A lovasbandérium is megvolt, bankettre az előkészület, de a főispán határozott kérélmére, mert nem ünnepeketni jön magát, hanem dolgozni, elmaradt, csak a polgárok nevében *Szalay* József fogadta a vasárnál, hol az értelmiség teljes számban képviselve volt.

Ugy mint Orosházán, a járásban, Csabán is mindenre kiterjedt a kormánybiztos főispán figyelme és meglepő kérdéseket tett. Mindkét járásban úgy a képviselőnek, mint a munkásküldöttségeknek kijelentette, hogy

1-ször: szigorúan fog őrködni a felett, hogy a munkát vállaló munkások munkájok teljesítésében meg ne zavarlassanak;

2-szor: hogy a munkaadók hűven teljesítsék a munkásokkal szemben szerződéses köteleességüket s megígérte, hogy a rend és nyugalom föntartására a legenyhébb eszközöket akarja alkalmazni, de ha azoknak fogamatja nem volna, a legszigorubb rendszabályoktól sem riad vissza.

Csabán a zavargások alkalmával megsebesített, de fölépült *Maján* munkásköri jegyző még öt volt munkásköri taggal kihallgatást kért *Reiszig* főispántól, hogy bocsáttassa szabadon a zavargások alkalmával elfogott és a gyulai törvényszéknél fogságban lévő társait. A főispán fölvilágosította őket, hogy nem bocsáthatja szabadon az elfogottakat, mert tettük miatt a bíróság van hivatva ítélni, de arról meg lehetnek győződve és megnyugtathatja őket, hogy ha ártatlanok volnának, egy perczig sem lennének letartóztatva.

Reiszig főispán a szarvasi járásban.

Szarvasra szerdán d. n. 5 órakor érkezett a főispán Kondorosról. Kíséretében volt Kolozsváry min. tanácsos, s járásunk

De a Pillangó már leült egy bokorra. Tudta, hogy társát az első repülés elszédítene, ha soká tartana. Meg aztán ő maga is elfáradt.

— Ah, lásd, hogy elfárasztottalak, — szólt a Szent-János-Bogár a pihegő Pillangóhoz. — Neked csak fáradság volt, nekem élvezet és mégis mily örömmel vittél fel magaddal! Köszönöm, szép Pillangó!

— Mert nekem a legnagyobb örömöm, ha másokat repülni taníthatok; ha közölhetem másokkal is azt a fenséges érzést, mely a magasban elfog. De elismerést ezért nem várok s te se mondj nekem köszönetet! Én gondtalanul repülök egyik helyről a másikra s nem igyekezem senkinek a jó véleményét megnyerni.

— Mily jó vagy te! Pedig lásd, megvallom őszintén, általában ninosenek is ám rólad a legjobb véleménynyel!

— Hogyan? — kérde a Pillangó gondtalanul.

— Lásd, azt beszéllek, hogy semmi sem teszel úgy, amint itt a földön szokás. Mindenkinék a szemébe mondod az igazságot. Az ostobáknak, akik az okosat akarják játszani s tekintélyre akarják szert tenni,

szemükbe mondod bárgyúságaikat. És a multkor, amint hallottam, az Arany-Légynek, — bár ez sokat tart arra, hogy őt szendének higgye a társaság, — nyíltan megmondta, hogy mit tartasz felőle... És azt is mondják, hogy könnyelmű vagy; sokszor elhagyod a földet, és felrepülsz a magasba s ott szállsz ide-oda... Bizony, az igazat megvallva, nem nagyon jó vélemény uralkodik felőled.

A pillangó elgondolkozott; szép fehér szárnyán mintha pár pillanatig árny vonult volna végig. Nem az bántotta, hogy róla roszt beszélnek, hanem hogy oly rossz a világ: üldözi azt, aki nyíltan mer beszélni.

A Szent-János-Bogár észrevette társakomolyságát.

— Ne hídd, — szólt hirtelen, — hogy mindenki így gondolkodik rólad. Lásd én magam is mindig rokonszenveztem veled s most, hogy megismertelek, feltétlen híved vagyok. Most már egészen belátom — amit eddig csak sejtettem, — hogy a világ csak irigységből beszél ellened; bántja őket az a tudat, hogy neked szárnyad van s ők a köznapit talajon kénytelenek csúszni-mászni. Ha te is leszálnál hozzájuk s köztük maradnál, bizonyára nem volnának el-

lenségeid; de a nagy lömeget mindig sérti az, ha valaki kiemelkedik a magasba. De vannak azért jó barátaid is, akik köszönettel veszik, hogy figyelmüket a magasba irányozod: megtanítod őket arra, hogy az égre nézzenek fel s ne mindig le a földre...

— Ah, — szólt a Pillangó, — kedves kis társam, te túlságos jó véleménynyel vagy irántam és túlszigorúan ítél meg a világot, mely talán mégsem oly rossz, mint aminőnek te látod. Vannak igazán roszakarúak is; de ezeket inkább csak sajnálnunk lehet. Csakhogy a világnak van egy kisebb része, mely mitsem törődik azzal, ami ott lenn történik. És ez az én világom. Jöjj velem, majd bemutatok neked lakóit s megfogod látni, hogy azok velem együtt nagyon keveset törődnek a földön csúszó lényekkel, sőt talán nem is tudnak róluk semmit s ha látják is, jóknak gondolják. Jöjj velem!

Ismét elrepültek. A Szent-János-Bogár már nem szédült; egész otthonosan érezte magát a magasban. Először a Fehér-Liliomhoz tértek be, ahol igen szíves fogadtatásra leltek. A Pillangó bemutatta társát és a szegény kis Szent-János-Bogárnak úgy elszorult a szíve a nagy gyönyörtől, mikor a szép Fehér-Liliom nyájasan szólt hozzá.

főszolgabírája: Dr. Kresmarik János. Az összegyűlt képviselőtestület nevében Pöl Dani, főjegyző üdvözölte a vármegyének hozzánk érkezett vezérferfiát, eleve biztosságra ő méltóságát, hogy hivatalos küldetésével szemben föltétlenül bizalommal viseltetünk.

Reiszig főispán szívélyesen megköszönte az előlegezett bizalmat, hosszabb beszédben fejtegette azon elveket, melyek őt a megye kormányzásában vezérelni fogják. A törvénylisztelek hangsúlyozása mellett biztosította a képviselőtestületet, hogy különös érdeklődéssel fogja kísérni szépen fejlődő népes városunk községi életét, melyre nézve hathatósan ajánlotta a köznevelés ügyének felkarolását s a nemzeti irány ápolását.

Nagy öröme szolgálat — úgy mond a főispán, — hogy a megye több pontján aggasztó mérvben fellépett munkásmozgalom Szarvason az illetékes hatóság észlelyessége és dícséretre méltó tapintata folytán még csirájában elfojtatott, s azon meggyőződésének adott kifejezést, hogy nem csak e tekintetben nincs komolyabb ok az aggodalomra; de hiszi, hogy azon specialis helyi érdekű ügyeket, melyeknek ezúttal még felemlítését sem tartja időszerűnek — minden valószínűség szerint a nagy port vert regale-kérdést s árvalári mizériákat értette — a feladatának magaslatán álló előljáróság a legkielégítőbb megoldáshoz juttatja.

A tetszéssel fogadott beszéd után Kresmarik főszolgabíró egyenként is bemutatta a képviselő-testület kiválóbb tagjait.

Másnap, június 11-én reggel a szomszédos Szent-András községbe hajtatott át a főispán, hol őt az itteni előljáróság s képviselő-testület a községházán fogadta. Eljött hódolatát kifejezni Öcsöd község előljárósága is.

A Szentandrásan is helyi érdekekkel bíró munkáskérdés ügyében tett tudakozódások s ez irányban nyújtott utasítások után N. Darabos Sándor, ref. lelkész meleg szavak-

ban köszönte meg a jelenvoltak nevében azon megítézteltetést, mely a községet a vármegye főispánja személyes látogatásával érte, s egyben bizalommal ajánlotta községe ügyeit a főispán további érdeklődésébe és jóakaratába.

A munkáskörben tett látogatás után kíséretével együtt visszakoocsizott a főispán Szarvasra, s már a délelőtti vonattal visszaútlazott a megye székhelyére.

Jászai-esték Szarvason.

— 1891. június 10. és 11. —

Csóka Sándornak tavalyról jól ismert drámai színtársulata a budapesti nemzeti színház nagyhirű tragikájának, Jászai Marinak vendégszereplésével két klasszikus drámai előadással lepte meg közönségünket. Igazán a szó szoros értelmében »meglepte«, mert oly váratlanul, annyira minden előzetes hírmondás nélkül érkeztek ide, hogy jóformán az utolsó órákban értesült róla, a ki ugyan értesült. Hát biz ezzel nem csekély hibát követett el a színigazgatóság ebben a reklamhoz szoktatott világban: pláne most, a mikor a nagy melegben minden hír lomha szárnyon szállong. Csakis azért maradhatott el közönségünk részéről a nagy művésznőt megillető ünnepesebb fogadás, valamint a felszínház üresen maradását sem lehet egyébként tulajdonítanunk, mint a kellő meghirdetés elmulasztásának, mert művelt közönségünk — tudtunkkal — a magasabb művészi előadások iránt mindenkor lelkes érdeklődést szokott tanusítani, a mint hogy minden egyéb ok szűgyelni való szegénységi bizonyítványt jelentene.

No de a kik megjelentek, már az első estén a maga nemében páratlan művészetet élveztek meg Jászainak remekül alakított Medejában. Maga az ó-klasszeikai tárgy rémes borzalmaival, a mi gondolat- és ke-

délyvilágunknak idegen s szinte hihetetlen eszme- és érzéskörével, — jóformán elcsigázza képzeletünket és szívünket. De minden várakozást felülmul Jászainak mesteri játéka, melyben hanghordozás, tekintet, arcjáték és taglejtés oly természetes közvellenességgel tükröztetik vissza a Medea lelkében izzó szenvedély és a legellentétesebb érzések tombolását, hogy szinte feledjük, hogy nem a bűbajos varázslónő észbontó őrjöngésének, hanem egy öntudatos művésznő bűbajos játékának vagyunk szemtanúi. Igazi pathetikus kitörésre egyébiránt jó későn kerül a sor a meglehetősen hosszasan elnyúló expozíció végén, — mely mellesleg megjegyezve halomszámra tolongó s hozzá még az eredeti monda adataival sokszor meg sem egyező mythologikus allúsióival kissé fárasztó is — s eladdig csupán a művésznő csodásan mély zengésű hangja sejteti azt a természetfölötti hatalmat és nagyszabású jellemet, mely Kolchis bűbajos királylányának a földi dolgok elintézésére adatott. Ám a második felvonásbeli nagy jelenetben, hol Medea végre listába jó Jason hálátlanságával, szeretetlenségével és hűtlenségével, hol eltaszítva látja magát attól, kit a biztos halálból kimentett, kit önfeláldozó szerelmével hű hitestárskép idegen honába követett, kinek javára irtózatostól irtózatossabb bűnöket elkövetett, szilaj szélviharként feltombol belőle a szenvedélyes indulatok egész légiója, a megliport anyai érzés, a megcsalt hitestárs szerelmi láza, az apa- és testvérgyilkosság mardosó önvádja, az ősi istenektől elfordulás keserű meghánása, a fennhéjázó hellén-bűszkeség szívtelen lenézése és megvetése keltette mély szégyen s mindezek fejében a daemoni bosszuvágy bőszen fenyegetései — mindez Jászai alakításában oly kápráztató művészi erővel és gazdagságban tárul egyszerre a néző elé, hogy szinte elfulad benne a lélekzet.

Elragadtatásunk frenetikus tapssal adózik s föl-fölujul egész során a legpatheti-

Aztán a Rózsához mentek, ahol még tovább időztek. Mikor a fénytől, illattól mámorosan hazafelé indultak, már besötéledett. A Szent-János-Bogár el akart búcsúzni társától; de ez nem akarta őt elhagyni.

— Előbb haza viszlek; hiszen te eltvednél egyedül!

Vak sötétség szállt le az egész tájra. Csak a Szent-János-Bogár fénye világított s e mellett érték el a galagonyabokrot, a hol a Szent-János-Bogár lakott. Meghívta magához éjjeli szállásra a Pillangót; de ez nem akart maradni.

— Köszönöm, kis barátom! Én még egy esti sétát teszek.

— De hisz nem látsz már semmit.

— A csillagok szeretnek engem, majd világítanak.

A két fáradt utas elvált s a Pillangó haza felé indult. De a csillagok nem bujháltak elő, bármint szerettek volna is. A tájék mindig sötétebbé vált. Hűvös szél zúgott végig a bokrokon.

A Pillangó most először érzett remegést. Tétovázva szállongott ide-oda, mintha eltévesztette volna az utat.

A rút békák kárörvendve néztek rá, — Ah, ah, majd lejut ő is a földre! — mondogatták.

A Pillangó sehol sem látott ismerős arcot. Félelmes szörnyek álltak útjában. Roszketés fogta el; ingadozni kezdett...

Ekkor a jószívű Szarvas-Bogár féléje repült, hogy feltartsa őt és segítségére legyen; de már késő volt!

Egy magas Bogáncskórónak sikerült elfogni éles tüskéivel a fehér Pillangót. Egy-két szúrás... és az élettelenül terült el a földön.

Rút, borzalmas szörnyek rohantak elő s örvendve táncoltak körüle, míg a Szarvas-Bogár szét nem kergette őket.

A fényes csillagok ijedten tűntek elő, de már késő volt. Ezüstös fenyük fel nem kelhetett többé az alvó pillangót.

Ott feküdt elhagyatva s temetetlenül egész éjjel.

Másnap korán reggel egy csapat szorgalmas Hangya haladt el mellette, amely azonban nem sokat törődött vele. A Hangya nem vesztegeti az időt hiábavalóságokra; őt csak az élelemgyűjtés érdekli; hogy ro-

konszenveznék a szegény Pillangóval, hiszen az egész életében csak röpdösött ide s oda s épen nem töltötte idejét értelmes foglalkozásokkal. A hangyacsapat sietve elhaladt; egy nagy csontot pillantott meg a távolban, azt igyekezett hatalmába ejteni.

Végre jöttek a Sirásó-Bogarak. A Hangyák bizonyosan ezeket is lenéznék; mert ezeknek az önzetlen rovaroknak az a főfoglalkozásuk, hogy a holttestemeket sírtáznak. Betették a Pillangót egy szép sírba s aztán tovább mentek ők is, — másokat temetni.

De a Pillangó sírján szebbnél-szebb virágok fakadtak, s környékét illatos bokrok lepték el. A Szent-János-Bogár és többi barátai naponként felkeresték a szép sírhalmot s mindig tiszteletben tartották nyugvó társuk emlékét.

Egy közeli jázminbokron kedves Csalogány-pár rakott fészket. Sokszor gondoltak arra, hogy az ő világukban nekik is az a sorsuk, ami a szegény Pillangónak.

Béni Gyula.

kusabb jeleneteknek, fokozódva és tetőpontra hágva a cselekvénynek azon legtragikusabb fordulánál, hol a szegény anya kétségbeesetten rimánkodik gyermekei szeretetéért, hol az elutasított anyai szeretet önön-gyermekei ellen ádáz gyűlöletre fordul, hol e természetellenes indulat a lélek fenekén szunnyadó jobb érzéssel tusakodik, míg végre a bosszuvágy Kreuzának és az ellenséges királyi családnak elvesztésében diadalüvöltését hallatja s gyermekeinek saját kezével kiontott vérébe fullad. A fatum megmásíthatlan végzésében megnyugvó Medea saját szerű rideg fenséggel bucsúzik a haldokló Jasontól s szintily rideg megnyugvással jelzi átkos sorsa végét. — Egészben véve a többi szereplők játéka elhalványult a nagy művész mesteri játéka mellett, mindazonáltal a hatalmas Medea izról-izre erőszakos vad jellemének és barbár világnézetének bájos ellentétét képezte régi kedvencünknek, R. Baló; Etelnek, subtilis Kreuzája a maga nyájas szendességével és lélekjóságával, mint a hellén finomabb világnézet ideális megtestesülése; ellenben Rónai Jazonja kissé vékonyka argonauta heros volt, kinek furcsán állott a hellén önérték kérdő szava s kiról alig hihetni el, hogy ama mesebeli harci kalandokat csakugyan megvívta legyen; Kissné Górárt erőteljesen és sikeresen alakította s a maga helyén alkalmazott pathosza gondos tanulmányra vallott.

Sophokles Elektrájában nemcsak klaszikus tárgyat, de valóságos ókori drámát láttunk. Itt is hatalmas szenvedélyes indulatok a cselekvény főforgó; a mi történik, az rémes és lelketrázó, ámde a cselekvény maga szegényes, bonyolítása kezdetleges s az egész darabot jóformán csupa lyrikus emóciók és etikai dialogok töltik ki, a melyek ugyan erősen próbára teszik a színi tehetséget, de a színjáték iránti modern igényeket alig elégítik ki. Ám a színműnek ép ezen fogyatékoságainál fogva nyílik tere nagy művésznőknek bemutatnia színészi genialitását teljes nagyságában. Hisz az egész darab csaknem Elektra szerepéből áll csupán, itt nincs az a sokféle változatos indulatok harca, mely Medeában kápráztat, itt jóformán egyetlen érzés, a szüntelen kesergő Elektra energikus fájdalma uralkodik a szövegen. De ép ezért excellál benne Jászai; ha művészetét kellően méltányolni akarnók, igazán minden egyes szavát s plastikus mozdulatait izról-izre kellene magasztalnunk. Itt is az a természetes közvettenség mindenütt a játékban, az a pillanatra nem szűnő benneélés a szerepben a legteltesebb illúzióba sodor, hogy Elektrájának szinte a saját szemünkkel belelátunk a lelkébe s látjuk a meggyilkolt apának gyászos emlékezetét mint lázítja a méltatlanul eltűrt árvát szenvedélyes oltathatlan bosszura, látjuk, hogy a heroikus tetterőnek mint szegi szárnyát a benső nőiességnek és physikai erőtlenségnek kétségbeesítő tudata, látjuk, hogy a szegény elhagyatott leánynak nincs más mit tennie, mint zokogva jajveszékelnie unos-untalan és a csüggedéssel vívódva reménykednie, hogy a megtérő testvér majd lesízza a kegyelet véres adóját. A fájdalmas kesergés e színjáték netovábbját éri el a váratlanul lesújtó halálhír s a meghozott hamvveder nagy jelenetei-

ben, amott a szörnyű kín néma arc- és szemjátékban és fuldokló nyögésben, emitt zajos bőbeszédű elsiratásban törvén ki a legapróbb mozzanatokig bűmlatos lélektani hűséggel; majd meg az érzések más, épen ellenkező régiójában pompázik a művész talentuma, mikor a fölismerés jelenetében gyermekes ugrándozásban tombolja örömet, a bosszu végrehajtásakor pedig szilaj buzditásban riad elé lelke soká fojtogatott energiája. Jászainak e jelenetei a tragikai színművészet mindmegannyi fénylő remeklései s Jászaiiban méltán ünnepeljük a magyar Melpomene első papnójét.

Mephisto.

Tanügy.

— **Vizsgarend.** Közelebbi számunkban közöltük volt a főgymnasium nyilvános censurájának idő- és sorrendjét. E közleményünk kiegészítésül alantikban tájékoztatjuk az érdeklődő közönséget az évfárá vizsgálatokra nézve is.

Főgymnasiumi közvizsgálat.

Pénteken június 19. a következő rendben:
A) Délelőtt a diszteremben. Reggel 8-tól megnyitó ünnepi karének után vallastan a prot. ifjúsággal I—VII. oszt. Tanárok: Szemian, Liska, Kutlik, Mocskónyi. 10—11-ig latin I—IV. osztályokban. Tanárok: Delhányi, Szemian, Chován. 11—12-ig latin V—VII. oszt. Tanárok: Liska János, Mocskónyi.

Jegyzet: Délelőtt a tanulósg rajzai megtekinthetők.

B) Délután a templomban. 3—4-ig mennyiségtan I. III. V. oszt. Tanárok: Delhányi, Petri, Neumann. 4—5-ig földrajz és történelem II., IV., VII. oszt. Tanárok: Petri, Mihálfi, Moravcsik. 5—6-ig magyar leginkább stíl és előadási gyakorlatok. Tanárok: Delhányi, Petri, Krajcsóvics, Moravcsik.

C) Este 8 órától a diszteremben dalkari, szavalló, zenészet vizsgálat tanulói hangverseny alakjában. (Műsorát lásd hireink között.)

Magántanulók vizsgálata.

Szombaton, június 20-án reggel 8-tól előbb írásbeli, aztán szóbeli vizsgálatra állanak megfelelő osztálytermeikben mindazon tanulók, kik elfogadható okok hiányában a vizsgálat halasztására engedélyt nem nyertek.

Érettségi szóbeli vizsgálat.

A május 20., 21., 22., 23. és 25-én megtartott írásbeli érettségi vizsgálat alapján szóbelire jogosultak a főtiszt. és Méltóságos Elnökségnek vezetése mellett s a nagys. kormányképviselő úr jelenlétében június 22., 23., 24-ik napján folynak le az iskolai épületben. Gymnasiumi tanulósgra nézve a szóbeli érettségi zárt vizsgálatok, az érdeklődő közönségre nézve nyilvánosak.

Tanítóképesítési vizsgálat.

A tanítóképzőt végzetek vagy főhatósági engedéllyel képesítési vizsgálatra jogosultak június 25. és 26-án vizsgálatra állanak a nt. esperesség által kinevezett vizsgálati bizottság elé.

Az állam és a helybeli nőegylet által segélyezett szarvasi társulati elemi osztályokkal egybekötött polgári leányiskola 1890/1-iki évfárá vizsgálatainak

sorrendje:

I. Elemi osztályok június 26-án, pénteken. Délelőtt 8—12 óráig.

8—9-ig az összes növendékek vallásvizsgálatai folynak felekezetek szerint három csoportra osztva:

a róm. kath. növendékek a III. IV. polg. osztályban Szirmay,
a protestáns növendékek az I. II. polg. osztályban Bezegh,
az izraelita növendékek a tantestületi teremben Schiff.

9—9½-ig beszéd- és ért. gyakorl. és nyelvtan I. II. Mihálfi.

9½—10-ig magyar nyelv és olvasás III. IV. Bretz.

10—10¾ német nyelv és olvasás I. II. III. IV. Bretz.

10¾—11½ számtan I. II. III. IV. Mihálfi.

11½—12-ig földrajz III. IV. Lukes.

II. Polgári osztályok.

Délután 3—6 óráig.

3—4-ig mennyiségtan I. II. III. IV. Bretz.

4—5-ig földrajz I. II. III. IV. Lukes.

5—5½-ig német nyelv I. II. III. IV. Bretz.

5½—5¾-ig egészségtan IV. Mihálfi.

5¾—6-ig ének az összes elemi és polgári osztályokkal Varga.

Június 27-én, szombaton.

Délelőtt 3—6 óráig.

8—8¾-ig magyar nyelv I. II. Mocskónyi.

8¾—9½-ig magyar nyelv és irod. III. IV. Moravcsik.

9½—10-ig ásványtan, vegytan III. Bretz.

10—10½-ig gazdaságtan III. Lukes.

10½—10¾-ig természettan IV. Bretz.

10¾—11½-ig természetrajz I. II. Mihálfi.

11½—12-ig történet II. III. IV. Lukes.

Jegyzet A növendékek kézimunkáinak és rajzmunkáinak bemutatására az elemi osztályok tantermei rendezettek be, hol az összes növendékek e nemű dolgozatai a közvizsgálat mindkét napján együtt megtekinthetők.

MI ÚJSÁG?

— Jászai Mari, a budapesti nemzeti színház ünnepelt művésznője, f. hó 10. és 11. napján Csóka színtársulátával nagy tetszés között lépett fel nyári színpadunkra. A hírneves művésznő részére, — kinek felteptét lapunk más helyén találja méltatva olvasóközönségünk, — Bakay Géza birtokos volt szíves vendégszerető házáat felajánlani.

— A munkáskérdés az egyházban. Folyó hó 7-én a vasárnapi istentisztelet után Szirmay László plebános nagyobb szabású beszédet tartott a munkáskérdésről. A templom főképp a munkásosztály embereivel zsufolásig megtelt. Szónok előbb a munkáskérdés történeti fejlődését adta elő, majd áttért a szocialisták tanaira, bebizonyítva, hogy azok a fennálló egészséges társadalmi rendet felforgatni vannak hivatva. Állításainak igazságát hatalmas argumentumokkal s példákkal illusztrálta. Végül intette a munkásosztályt, miszerint óvakodjanak a hamis prófétáktól, ügyeiket békés úton iparkodjanak elintézni, erőszakosságoktól, me-

lyek semmi jóra nem vezetnének, szigorúan tartózkodjanak, panaszaikkal és sérelmeikkel pedig forduljanak a hatóságokhoz. A beszédet élénk figyelemmel hallgattak s rájuk látható jó benyomást tett.

— A »Békés-szentandrás-i takarékpénztár-résztársaság« tudatja, hogy szarvasi telepének pénztára, tekintettel különösen a földmivelő- gazda- és munkasközönségre, az eddigi kedd, szerda és pénteken kívül július 1-től kezdve vasárnap délelőtt is nyitva leendő.

— Viskovics Ignác, a gyászos hirre vergődött sikkasztó, szarvasi volt közgyám, — mint gyulai levelezőnk írja — a b. gyulai kir. törvényszék börtönében e hó 11-én elhunyt, leróván halálával a földi igazságszolgáltatás által reá rótt súlyos börtönbüntetésnek hátralevő 6 évét. Temetése e hó 12-én ment végbe a gyulai r. k. egyház szertartása szerint Gyulán lakó testvére házában, hová csakis a legközelebbi rokonait gyűjtötte össze a kegyelet elsratni azt, ki nemcsak a saját hibája, de a felettes hatóság mulasztása folytán is annyi ártatlan ember nyugalma, családi boldogságát dulta fel.

— Banquette Jászai Mari tiszteletére. Az Elektra esütörtöki előadása után közvacsorát rendeztek a kaszinóban Jászai Mari tisztelői, melyen a művésznőn kívül részt vett az Elektra összes személyzele s a városi intelligenciából hölgyek és férfiak mintegy 60-an. 11 óra lehetett, mikor az Elektra főműködője Béri Kelemen munkatársunk karján, a színtársulat tagjainak kíséretében megjelent a kaszinó nagytérképén. Itt ft. Szirmay L. Árpád üdvözölte rövid, de szívélyes hangú beszéddel, erre az asztalnál elhelyezkedett a társaság s boldog volt mindenki, hogy most közelről láthatja a legnagyobb magyar tragikai művésznőt, kinek remek alakításában a közöttünk töltött két napon csak a világot jelentő deszkákon gyönyörködhetünk. Vacsora alatt ugyancsak Szirmay plebános mondott a vendégművésznőre egy remekül átgondolt s nagy hatást keltező felkészítő. »Milyen szép volt, pedig — sügő nélkül mondta, — jegyzé meg Jászai tréfásan. Vacsora után Jászai a napi fáradalmak után nyugodni óhajtván, távozott, s követték őt a színészek is, kiknek még előkészületeket kellett tenni a másnapi elutazásra. A társaságnak ott maradt helybeli tagjai Pepiék segítségével megkísértették még a táncot is, de csak nem ment! Híjába, nem lehet egy időben Melpomone-nek meg Terpsichornak is áldozni. A közvacsorán részt vettek a következő hölgyek: Delbányi Mariska, dr. Fuksz Edéné. Fuksz Gizella, Györy Imréné, Györy Gizella és Jolán, dr. Haviár Gyuláné, Kollár Lajosné, Krecsmarik Juliska, Kulik Endréné, Lányi Anna és Hermin, Mázor Dalma, özv. Nyácsik Sománé, özv. Thury Endréné és Salacz Ferenczné úrhölgyek.

— Áthelyezés. Hrabczy Ernő m. kir. állami vasúti állomásfőnök Szarvasról Füzes-Gyarmatra helyeztetett át hason-minőségben.

— Óvodajánális. A társ. óvoda f. hó 25-én tartja évi szokott nyári mulatságát a gr. Károlyi-kertben. A meghívók a napokban fognak szétküldetni.

— A Rónayné legkisebb tisztelője. A Csóka-féle színtársulat drámai primadonnája a Jászai-banquetten beszélt el lapunk szerkesztőjének az alábbi érdekes kis esetet, mely fényesen bizonyítja, hogy a mi kedvencünk, Rónayné, még az apró emberkékre is ellenállhatlan hatást gyakorol művészetével. Tavaly a művésznő jutalomjátéka alkalmával egy ezüst-mellű érkezett hozzá egy levél kíséretében. A levél így hangzik: »Tisztelt Művésznő! Ezt a nagyon szép ajándékot csupán tiszteletből küldöm kegyednek, s arra kérem, hogy levelemet azonnal égesse el, nevem után pedig ne tudakozzék.« A titokzatos színpártoló kiléte azonban — miután »küldeményét« személyesen vitte el a művésznő lakása kapujáig — nem maradhatott felderítetlenül. Hanem a nevét már nem írhatjuk ki, a lelkes művésztársulatot megakarván kímélni, nem annyira valamely helybeli ideál féltékenységtől, mint inkább a tanító bácsinak, Lichtenwerther úrnak nádpálcájától. Anyanyit azonban megtett Rónayné is, szerkesztőnk is, hogy szívből gratulált nagyreményű kis fiához a mamának, ki e kis epizód elbeszélésének a banquetten szintén fültanuja volt.

— Iskolaépítés. A kondorosi ev. egyház a napokban szándékszik megkezdeni iskolája építését a templommal éjszak felé szomszédos, most vásárolt telken, hol tanítói lakul használható ház is van. Ujabban adományoztak e célra téglát: nt. Achim Ádám, Kovács János, Melis János, Kondacs György; oszlopokat pedig: Mázor József, Fükánszky József, Kunos János, Arnóczky Mihály, összesen 43 oszlopot.

— A kicsinyek beoltása. A himlő elleni védőoltás a kisdedeken hetenként kétszer: kedden és esütörtökön eszközöltetik a község házában.

— Hangversenyt rendez a főgymn. ifjuság június 19-én este 8 órakor a díszteremben következő műsorral: 1. A tanulói dalkar elzeng több műdalt. 2. Szavallak: Urszinyi János, Szeremley Mihály VIII. oszt. 3. Zongorán játszanak: Morava Géza VIII. és Sztraka Ernő VII. oszt. 4. Hegedűn zongorán játszanak Krámer Gusztáv VII., Laukó Dezső VIII., utóbb gordonkán Salacz Aladár VII. és Laukó Dezső VIII. 5. Tanulói dalkar elzeng népdalféleket. 6. Szavallanak: Zilkovszky Béla VII. és Fuhrherr Béla VIII. oszt. 7. Zongorán játszanak: Oláh Antal és Laukó Dezső VIII. oszt. 8. Tanulók zene-kara játszik táncdarabokat. 9. Tanulói dalkar befejezésül elzeng induló-féleket. Belépti díj: Személyjegy 40 kr. Tanulók karzati jegye 10 kr. A tiszta jövedelem a zeneintézet felszerelésére lesz fenntartva. Jegyek előre válthatók t. Réthy Sándor és Tajber Gusztáv urak kereskedésében s este a pénztárnál.

— Eljegyzés. Zih Géza szentandrás-i kereskedő eljegyezte a napokban debreczeni lakos Polgári Dániel kedves leányát, Róza kisasszonyt.

— Halálozás. A gondviselés sujtoló karja olykor különösen ránehezedik egy-egy családra; a sors csapást csapásra halmoz s emberi véges elme ilyenkor híjába kutatja, fűrkösz az események okszerű magyarázatát a fájdalommal együtt. Azonban a vallás-

ama vigasztalásában talál megnyugvást, hogy: »Akiket az Úr szeret, azoknak mindenek egyaránt javukra vannak!« A keserűség pohara im csordultig megtelt Dr. Glasner Ármán, szarvasi orvos kezében is, kinek udvarán alig 1—2 hó lefolyása alatt harmadszor hangzik fel bús halotti ének, s a már pályabérért küzdő fiút, szép nagy leányt, s gyöngéden szerető nőt és anyát egymás után kísérik ki oda, honnan nincs többé visszatérés. A mélyen bánatba merült családnak, melynek több tagja a fájdalom könnyűt is kórágynon sirja el, nyujtsa enyhülést a menyei örök Jóság!

— Öcsödi színészet. Az öcsödön időző színtársulat — írja ottani levelezőnk, — 2-ától 7-ikéig még négy darabot adott, u. m. »Czigány«, »Felhő Klári«, — továbbá Ligeti István 30 éves színészi jubileumára »Vörös sapka«, melyen csaknem az egész intelligencia megjelent, végül »Falu rózsza« mely egyúttal utolsó és búcsú-előadás is volt. Másnap tőlünk három heti szereplés után Szentandrásra távoztak. Összesen 14 darabot adtak.

— A virágzó Körös. Nem olyan úszó virágot értünk, amilyenről a költő énekl, hogy:

»Fehér rózsza, piros rózsza a pataokban.
Ki fogjam-e, ne fogjam-e?
— Gondolkozom itt magamban.»

sem nem az olyan »kivirágzást«, mikor a gymnasiumi uszodát úgy a délutáni órákban Samu kertészkedése mellett ellepi az a sok bimbózdó, alig, félig, meg egészen kinyílt rózsza (bár az ilyen hullámnzó virág tenger sem lehet épen megvetendő látvány onnan felülről a grófi park árnyas platánjai alól) — hanem a Körösnek azon virágzását értjük, mely így május végén, június elején szokott 6—8 napig tartani. A múlt héten hétfőn d. u. 6 óra körül jelentkezett az idén a körös-virág. Előbb ritkán, később sűrűbb rajban vonultak lefelé a virágos Bolza-kert felől, nagy bámulatára az uszoda közönségének, mert általában azt tartják, hogy csak az élő folyóvíz szokott kivirágozni. E szokatlan jelenség is a mellett bizonyít, hogy elzárt Körösünknek forrásai vannak; innen magyarázható az az idei rendkívül magas vízállás is, melyet más nyarakon, — mikor még szabad lefolyása volt a víznek, — nem tapasztaltunk.

— Szerncsélen esés. F. hó 8-án Öcsödön Pápai Benedeknek hajadon lánya a padlás-lepcsőről lebukott s egyik keze eltört. Az eset annyival súlyosabb, mivel a lány másik karja meg esonka volt, a ményiben könnyektől fogva a végtag hiányzott, s így a baj kétszerre érezhetőbb.

— A főgymnasium VII. osztálya f. hó 9-én nyújtotta át régi szokáshoz híven osztálytanárának, Kulik Endrénének, az osztálynövédekének csoportosított arcképét, Laukó Dezsőnek alább közölt latin-beszéde kíséretében: Amore nostro dignissime Domine professor! Tempora mutantur! Minutae volant! Innumerabiles clapsi sunt dies ab eo, quum limen huius instituti transgressi sumus, ut nos patriae societatiqne humanae utiles socios erudituri essent doctissimi honestissimique praeceptores. Via studiorum eo perventum, quo loco meditamur: quomodo vitam ineamus. Sed priusquam valeamus amatis praeceptoribus, caris so-

dalibus, expletisque diebus laetis et tristibus: respicimus in tempus, non diu praeteritum, cujus stella lucidissima tu es, amatissime professor! Tu duxisti, erudivisti nos, et hortatus es fessi recidimus! Tu immisisti lucem doctrinae vis obscuris oculis nostris! Et nos, discipuli tui, quomodo gratias agamus tibi his omnibus?! Accipe a nobis hoc munusculum tam libenter, quam sincero et grato animo tibi damus! Et vos, cari sodales! voce sublato laudate virtutes nobis amatissimi professoris et clamate mecum: »Vivat ille diu et erudiat per multos annos!« (Magyar fordításban: Szeretett tanár urunk! Az idők változnak. A percek elrepülnek! Elrepült számtalan nap azóta, amióta ez intézet küszöbét álléptük, oly célból, hogy magunkat a haza és az emberi társadalom hasznos tagjaivá nevel- tessük buzgó és derék tanfőlként. Tanulmányaink után oda jutottunk, ahol az életbe lépésről gondolkodik az ember. De mielőtt végképp elbúcsúznánk tisztelt taná- runktól, a kedves társaktól, az eltöltött vig és szomorú napoktól: még egy pillantást vetünk vissza a közelmúlta, melynek leg- szebben tündöklő csillaga te vagy, szeretett tanárunk! Te vezettél, oktaltál bennünket, te buzdítottál, ha lankadtan visszahanyat- lottunk! Te világoltad be tudományod fé- nyével a szemünknek sötét utakat! — — — S mi a te tanítványaid mivel háláljuk meg neked mindezeket?! Fogadd tőlünk e cse- kélységet oly szívesen, mint amily tiszta s hálás szívvel adjuk! Ti pedig, szeretett ta- nuló társaim, fennhangon magasztaljátok általunk legjobban szeretett tanárunk érde- meit és kiáltsátok velem: »Éljen ő sokáig s működjen a tanügy terén számos évekig!«)

— Kútba fült. Öcsödön Labancz András 79 éves gazdaember Szombaton reggel a háznál levő kútban megfulva találtatott. Egy szobában halt az öreg fiával és annak feleségével s még hajnalban a fiatal nő ügyben hagyta őket, midőn azonban az udvarról dolgait végezve a szobába betért, az öreg már nem volt ott, keresték tehát s úgy akadtak rá a kútban.

Fekete, fehér és színes selyem-szövetek 60 kr-tól 15 frt 65 kr-ig méteron- ként, sima és mintázott, (mintegy 240 kül. minőség, 2000 kül. szín- és mintában) küld öltözék- vagy darab-számba, porto- és vámmentesen Henneberg G. gyári raklára (es és kir. udvari szállító) Zürichben. Minták forduló postával küldetnek. Levelekre 10 kraj- czáros levélbélyeg ragasztandó.

CSARNOK.

Uti emlékek.

(Függelékül az »Igénytelen Uti Napló«-hoz.)*

Közlő: **Dalamér.**

Valami gyönyörűséges érzés az, mikor az embert bevezetik egy asszony-társaságba, s azt mondják neki, hogy: »Nézd, itt ez a sok szép lány, szép menyecske, akikről eddig azt se tudtad, hogy — vannak, mind édes atyádsia; beszélj, tégy, bánj velök úgy, mint jó rokonhoz illik.«

Nem tudom, édes olvasóm, voltál-e te

* Lásd a »Szarvas és Vidéke« I. évf. 21. 22. és 23. számait.

már ilyen irigylésre méltó helyzetben; én a tavaly nyáron próbáltam az illet, mikor egy felvidéki kis városban évekké előbb oda szakadt nagybátyám a föntebbi módon mutatott be egy kedves társaságnak, kiknek familiájába ő, — a nagybácsi, belehá- zasodta magát. — De kedves érzés is volt belemelegedni a szőke szép Giziké, a bájos hangú Ilonka, s a jó sütő-főző Mariska atyafiságába.

No ni, most veszem észre, hogy na- gyon is belügyeket kezdek a világ plaezára vinni. Azért hát nem folytatom tovább ilyen szubjektív hangon; hanem inkább kiszaki- tok egy lapot úti naplómól, mely a kies Hontmegye emlékeit örökíti, s beszélek nektek a híres Drégel váráról.

A Dunától indulva, Hontvármegye dél- keleti szélén húzódik el a diósjenei hegy- láncozat egészen az Ipoly völgyéig, ott Drégel-Palánk határában Hont helység felé nyugotra kanyarodva. A kanyarodás egyik magaslátán, délnyugot felé, rengeteg erdő- ségek előterében, mely völgyület fölött om- ladoz hős Szondi György híres vára, mely- ről amint egykoron a sági, b.-gyarmati, szandai és nógrádi szomszéd várakba táv- irat helyett tűz által jelezhető volt a fenye- gető veszély, úgy most az-Ipoly gyönyörű völgyén és a hegyes halmos kis-nógrádi falvakkal rakott kies vidéken a Naszál he- gyéig regényes tüneményen merenghet a kegyeletes látogató.

A vár köfalai ma már nagyobbára romban hevernek. Csak észak-nyugot felől állanak még majdnem teljes magasságban, itt-ott még mutatva az ablaknyílások nyo- mait is. A vár két részből állott, külsőből és belsőből, vagy felsőből. A külső várat a sziklába vágott száz öles kút látta el a legüdébb jó vízzel; azonban a kút földdel és törmelékekkel behányva, ma már alig 3—4 láb mélységű üreggel képez. A felső várnak szintén volt mintegy 11 láb mélységű és kétszer akkora szélességű vízfartója (cis- terna) faragott kövekből oly erősen építve, hogy a köveknek egymáshoz ragasztása sza- bad szemmel alig volt kivehető. Jelenleg már ennek is nyoma alig látható, elfüdté a dűledék. A felső várba egyetlen feljárás vezetett, s ez a trachit sziklába vágott lép- esős folyosó volt, melynek alsó nyílása és néhány lépcsője ma is megvan és az ajtó mögött még a porkólabnak vagy kapusnak sziklába vágott fekhelye is látható. Mindez a múlt század negyedik tizedében még épebb állapotban volt, csak az ár, — mint Bél Mátyás nagyszerű munkájában meg- jegyzé, — hogy az egész vár az apróbb kövek közt rozsló égett téglából is lévén építve, e miatt falai, valamint egykoron az ágyúk ostromának, úgy utóbb az idő rom- boló hatalmának is kevésbé állhattak ellent.

Építési kora is ismeretlen. Nevét szláv gyökszóból származtatják, és ebből azt következtetik, hogy már a honfoglalás előtt fennállott volna; amihez azonban sok kérdés fér.

Drégel váráról a legelső okle- veles adat 1342. évről szól. A váraknak az Árpádok korszakában (sőt később is) az akkori honvédelmi rendszer szerint külön fekvő jörszagaik voltak, melyek azonban utóbb különösen II. András király kora óta legtöbbször eladományozás után letome-

sen megfogytak; miért IV. Béla, III. András sőt II. Lajos király alatt is, azoknak kinyo- mozását és visszakapcsolatását az ország élénken sürgette; Drégel vára összes tar- tozóinak kinyomozásában és leltározásá- ban királyi rendeletnél fogva 1342-ben Moronchuk honti főispán járt el, a ki ekkor a vár jörszagai közé keveredett Olvár községet a sági monostornak visszaengedte. (Fejér Cod. Dipl. VIII. 4. 727.) Utóbb — 1355 táján, — midőn nevezett Moronchuk a honti főispánság mellett a drégeli vár- nagyságot is viselte, az esztergomi káptalan a sági prépostságot Olvár birtokába be is iktatta és abban 1359-ben a Gyarmat mel- lett tartott nádori törvényszéken kelt ítélet is meghagyta. (Fejér IX. 3. 104—109. és 521.) Azonban Moronchuk főispán birtok- nyomozási eljárása amazzal ellenkező esetet is mutat föl, a mennyiben állítólag idegen birtokot is odaesatolt Drégelvár tartozékai- hoz. Legalább Teszér helysége ilyennek tar- latott, amint azt a nádori törvényszéken Sárói Péter hit alatti tanuvallomásokkal igazolta, és Teszérnek Drégel-vár birtok ha- tósága alól felmentését megnyervén, arra I. Lajos királytól új adomány cím alatt kiváltságlevelet kapott. (Fejér, IX. 3. 675.)

Bél Mátyás (i. m. 730. l.) más k után, kiket meg nem nevez, gyanításképen azt írja, hogy Drégel vára Zsigmond király pénztelen kormányzata idejében Hohenlohe György (1420—1423.) esztergomi érseknek el volt volna zálogosítva. Azonban az mégis bizonyos, hogy a mindég pénzzükségben sínyelt és a huszita belzavarok által foly- ton zaklatott Zsigmond országlása alatt Drégel a korona birtokai közül elidegenítve volt, mert Geicsi Kornélnek Garai Miklós nádor ítéletei végrehajtójának a sági con- vent prépostja részére 1423-ban kiadott íté- let, illetőleg nyugtató leveléből az tűnik ki, hogy ekkor már Drégel-vár Thari Rupert fiának Lőrincznek birtokában volt, és annak ott várnagya Konth Miklós vala, (Fejér Cod. Dipl. X. 6. 589.) És ugyanez évben Thari László mint Drégel-vár birtokosa ellen, az érseki alattvalókon szedett vám miatt, az esztergomi érsek a nádori gyűlé- sen erőiesen fellépett. (Ugyanott 586. l.) Lehet, hogy ezen eljárásról szóló oklevél volt forrása Bél M. fennebbi állítványának is. Azonban hogy miként jutott Thari Lő- rincz Drégel birtokába, azt ezuttal okmá- nyosan igazolni nem tudjuk; a kétségtelen tény az, hogy birta; és ama vámkérdésbeli per is hosszabb ideig tartott, mert Garai Miklós nádor 1435-ben kelt oklevele meg- hagyja a drégeli várnagynak, hogy az esz- tergomi érsekség népét ne vámolessa. (Fejér X. 7. 725.) Lehet, hogy ekkor is már, de az bizonyos, hogy Zsigmond király uralkodása utolsó idejében Drégel már a korona birtokai között állott, mert Albert király Budán 1438. évben Bálint vértanu napján kelt oklevelében Drégelt mint saját- ját (nostrum) íranta és édes anyja Erzsébet iránt tanúsított érdemeiért adományozta Palóczy György esztergomi érseknek, a vár- hoz tartozott Drégel, Hidvég egész helysé- gekkel, Sipák helységbeli birtokrészszel Hont- megyében és Patak és Dejtár nógrádmegyei helységek jövedelmeivel (Fejér XI. 36—37. 41—42.), a melyeknek birtokába a nevezett primás-érsek és általa az esztergomi érseki

szék a sági convent által be is iktattatott. (Fejér ugyanott 176—178.) Így jutott Drégen vára az esztergomi érsekség birtokába és ahhoz tartozik még máig is.
(Folyt. köv.)

Vasuti menetrend.

Érvényes 1891. június 1-től kezdve.

5901.* sz. 5911. v. 5913. v.
Szarvas indul: 9:34 d. e. 10:50 d. e. 1:46 d. u.
Mező-Túr érkezik: 10:20 » 11:40 » 2:32 »
5902.* sz. 5912. v. 5914. v.
Mező-Túr indul: 5:10 d. u. 12:36 d. u. 3:20 d. u.
Szarvas érkezik: 5:56 » 1:22 » 4:06 »

*) Egyelőre nem közlekedik.

401. gy. 403. sz. 405. sz. 421. v.
Arad indul: 8:24 d. e. 11:18 d. e. 9:05 este —
Csaba érkezik: 9:24 » 12:50 » 10:50 » —
» indul: 9:29 » 1:15 d. u. 11:05 éj. —
Mező-Túr érkezik: 10:33 » 2:42 » 12:49 » —
» indul: 10:34 » 2:50 » 12:53 » 7:09 reg.

Szolnok érkezik: 11:19 » 3:56 » 2:06 » 9:06 d. e.
» indul: 11:27 » 4:15 » 2:21 » —
Budapest érkezik: 1:25 » 7:20 est. 5:50 reg. —
402. gy. 404. sz. 406. sz. 422. v.
Budapest indul: 1:50 d. u. 8:15 d. e. 9:50 este —
Szolnok érkezik: 3:48 » 11:04 » 12:53 éj. —
» indul: 3:57 » 11:14 » 1:05 » 5:40 d. u.
Mező-Túr érkezik: 4:42 » 12:17 d. u. 2:06 » 7:46 est.
» indul: 4:43 » 12:24 » 2:09 » —
Csaba érkezik: 5:46 » 1:48 » 3:33 » —
» indul: 5:52 » 2:13 » 3:53 » —
Arad érkezik: 6:52 este 3:45 » 5:24 reg. —

Felolós szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
VARGA JÓZSEF.

Ház-eladás

Özv. Molitorisz Sámuel-nénak nagy-bellehem-utcájai háza szabadkézből örök áron eladó.
3—1

Tanonczi felvételik

egy 3—4 gymn. osztályt végzett jó magaviseletű fiú
Nyácsik S. utódánál Szarvason.

Bizonylat.

Az »Első magyar gazdasági gépgyár részvénytársaság« tek. igazgatóságának
B u d a p e s t e n,
külső váczit 7.
Folyó hó 24-én keletkezett felkérésének engedve, tisztelettel értesítem, hogy a czímtól vásárolt 3 és fél lóerjű gőzcséplőgép úgy munkaképes, valamint a szemnek ki-
cséplése és tisztítása tekintetében

párját ritkítja,

a mennyiben júliusi napokban átlag 110—112 métermázsát cséplő naponta és tisztán.
Tekintve könnyű szerkesztését és szállíthatóságát, kisebb birtokoknál igen megfelelő.
Ezek után maradtam tisztelettel
Széll (Pozsonym.) 1891. február 28.
Csankay László s. k., birtokos.

ELADÓ

Egy használt, de egészen jókarban levő Singer-féle
varrógép.
Hol? — megmondja a
3—3 kiadóhivatal

ÜGYNÖKÖK

örvényileg megengedett sorsjegyek részletfizetés mellett eladására. Alunk. Fővárosi váltóüzlet társaság
ADLER és T.-sa
BUDAPEST,
Fürdő- és Dorottya u. sarkán.

Van szerencsém a bekövetkező idény alkalmából az alantabb felsorolt, cséplő-géphez tartozó anyagokat a t. közönség becses figyelmébe ajánlani: u. m. aczél dohsineket és csavarokat, kazán forrasztókat, angol géphajtó-szíjakat, kautsuk- szivó és kender-tömlőket, vizmutató üvegeket és gyűrűket, önlajzókat, gőz-feszmerőket, aczél, sodrony és sörte csőkeféket, Asbest és kender-pakolásokat, vörös és sárgaréz-lapokat továbbá »Maschitz«-féle réteglém, kazánköldő szer, vízhatlan takaróponyvát, különféle gabonaszakot, legjobb minőségű gépolajat stb.

Melyeket a legjutányosabb áron elárulok. — Esetleg szállítok.

Magamat a t. közönség szives pártfogásába ajánlva maradtam teljes tisztelettel

BÁRÁNY BÉLA,
vaskereskedő.

MAYER E. FIAI

gazdasági gépgyár, vas- és fémöntődéje
SZOMBATHELYEN (Vasmegye).

Ezennel van szerencsénk becses tudomására hozni, hogy Szarvason főügynökséggel állítottunk fel, melynek vezetését

MARSAL S O M A

urra ruháztuk, ki cégünknek többszörösen kitüntetéssel elsőrendű gyártmányait, minők: cséplő-, vető-, aratógépek, javított magyar szőró- és szelelő-rosták, trieurök, szecskavágógépek, csöves tengeri daráló és tengerimorzsolók stb. stb. jutányos áron s a legelőnyösebb feltételek mellett árusítja el.

Eladási feltételekre s mindennemű tudakozódásokra nézve kimerítő tájékoztató készséggel adatik nevezett ügynökségünknek. Ugyanott részletes képes árjegyzékek is kaphatók.

Teljes tisztelettel

Mayer E. fiai.

Vonalkozva a Mayer E. fiai cég főntebbi körlevelére, bátorkodom a nagyérdemű közönségnek szolgálataimat felajánlani s kérem, szerencsésnek minél kiterjedtebb rendelményeikkel.

Szarvas 1891. június 4.

Teljes tisztelettel

Marsal S o m a.

10—2

A
legelőnyösebb magyar napilap

„MAGYAR FÖLD“

közigazdasági és politikai napilap
teljesen független programmal
szerkesztik

Löcherer Andor és Kormos Alfréd.

A „MAGYAR FÖLD“ bel- és külmunkatársai közt a politikai és közigazdasági téren szereplő férfiak egész sorát találjuk.

Előfizetési ára:

negyedévre 3 frt, egy óra 1 frt.

A „MAGYAR FÖLD“ előfizetői a lap ingyenhirdetési rovatát nagy sikerrel használják. Különböző mellékletek.

Műtatványszámokat ingyen és bérmentve küld:

a „Magyar Föld“ kiadóhivatala
3—1

Budapest, IV., Granátos-utca 1.

Benedict Schroll Fiai Chiffon és Pamut-vásznak FŐRAKTÁRA.

Csipke-függönyök gyárilag tisztítását portmentesen eszközölöm.

Besenczky Kálmán

Szarvason, a főpiacztéren

ajánja dusan berendezett

divat-, vászon-, béléss-, kézmű- és
rövidáru-raktárát

Nagy választék:

Rumburgi, Irhoni, Creász és Fonalvásznakban
mindennemű női- és férfi-fehéreneműek.
Ingek, Gallérok, Kézeltők és nyakkendők.
Cérna-kanavász, Serge, Zephir és Oxfordok.
Fehér és színes ebédlő- és kávé asztal-készletek.
Frotír és vászon Törölközők.
Paplanok, paplanlepedők, Flanel-takarók,
Szalmazsák, Matracok.
Tapestry, Hollandy és Manila futó soffa és ágy-
Szőnyegek, Pokróczok.
Ágy- és Asztaltakarók, Jutte- és Bouret-szövetek.
Tunisz, selyem és Csipke függönyök.
Fa- és Sinor-függönytartók.
Legujabb divatú selyem női- és férfi napernyők
és esernyők.

Valódi Cosmauosi, jó mosó Creton Toil és Satinok.
Francia batisztok és Zephirek.
Minden színű selyem surak, disz-selymek
bársonyok, arany, ezüst és sinordiszek.
Fekete ternok, divatos fekete és színes női ruha-
szövetek.
Selyem, szövet, mosó, harasz és gyapju-kendők.
Férfi ruhára, mosó szőr és gyapjuszövetek
Női- és férfi harisnyák, válfűzők (Mieder) legyezők
selyem és bőr, csattos és tambolirozott kesztyűk.
Valódi brüsseli Volausien Spanyol és Guipúr
csipkék sweiczi himzések.
Férfi-, női- és gyermek valódi Dr. Jäger alsóruhák.
Irhoni vászon és színes szélű zsebkendők,
mindennemű selyem és bársonyszallagok.

a Dolfus Mieg és Társa, valódi francia D. M. C.

himző, kötő és horgoló pamutjainak nagy raktára.

Előrajzolt kézimunkák és hozzá való anyagok, gummi-lepedők.

Minden szabó-kellékek jutányos árban.

Kiházasítási- és Csecsemő kelengyék összeállítását a legapróbb részletekig pontosan eszközölöm.

Bátor vagyok ez alkalommal a nagyérdemű közönség szíves figyelmét felhívni, hogy a *Hageter Gusztáv* üzlete átvételéből

még raktáron levő áruimat tetemesen leszállítottam.

Menyasszonyi kelengyék, női és férfi-fehéreneműek és felső ruhák elkészítését az eddigi tapasztalataim alapján, saját szigorú ellenőrzésem alatt mindenkor a legjobb minőségű anyagból készítettem és úgy kivitel, valamint a

legszoilidabb határozott árak mellett

oda fogok törekedni, hogy szoliditásom által a nagyérdemű közönség teljes bizalmát kiérdemeljem és azt cégem jóhírnevének fenntartására biztosíthassam.

Nem mulasztatom el megemlíteni, hogy az üzletemben elő nem forduló cikkek vagy minták beszerzését bármikor készséggel eszközölni fogom.

A nagyérdemű közönség becses pártfogását kérve vagyok

kiváló tisztelettel

Besenczky Kálmán.

20—1

Gyászruhák elkészítését haláleset alkalmával 24 óra alatt elvállalom.

1 pár férfi vagy női 2 gombos Glacé-kesztyű 80 k.